

*Дубіщев Віктор Петрович,
доктор економічних наук, професор,
Кузьменко Олександра Константинівна,
кандидат економічних наук, доцент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка»*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ЗМІСТ ВАЛЮТНИХ ВІДНОСИН

Правомірно передбачити взаємозв'язок форм валютних відносин і етапів глобалізації у процесі еволюції економічних відносин у світі. З метою розуміння заявленого взаємозв'язку припустимо, з авторської точки зору, еволюцію глобалізаційних процесів у світі.

Так, в III тисячолітті до н.е. були прокладені як морські так і сухопутні шляхи, якими здійснювався торгівельний обмін. Тоді склалися великі торговельні центри: Троя, Месопотамія, Вавилон, Єгипет, о.Крит та ін. У цей період були започатковані перші примітивні фінансові операції, а золото, срібло, мідь та олово використовувалися не лише як товари, а як грошовий еквівалент.

У V-IV ст. до н.е. бурхливо розвивалися грецька торгівля, центром якої була афінська гавань Пірей. Обсяг торгівлі тут сягав до двох тисяч талантів (1 талант дорівнював 25,9 кг. срібла). Водночас це сприяло зростанню товарного обороту й розвиткові початкових форм кредитних, банківських та валютних операцій.

Через наявність у Греції різноманітних грошових систем (кожен поліс намагався карбувати свою власну монету) треба було організувати обмін грошей. Фінансові операції здійснювали трапезити - торговельні посередники, які приймали гроші на збереження, видавали позики під проценти, вели особисті рахунки своїх клієнтів. Великі грошові операції вели також храми, зокрема в Афінах і Дельфах.

Тобто торгівлю правомірно визначити одним з факторів глобалізаційних процесів на основі інтеграції в термін з III тисячоліття до н.е. і до V-IV ст. до н.е.

Війни теж доцільно віднести до фактору впливу на глобалізаційні процеси у світі. Період V-IV ст. до н.е. характерний Персько-Грецькими війнами і походами на схід О.Македонського, посиленням глобалізаційних проявів на основі військової, господарської, наукової та культурної сфер, що аналогічно мусульманським завоюванням на півночі Африки і Іспанії з Vст. до 1492 р. - до завершення реконкісти.

Римська республіка та імперія до 476 року та її військово – економічний вплив на закономірний глобалізаційний процес навколо Середземного моря посилив товарно – грошові відносини з посиленням золота та срібла як міждержавної валюти Європейського континенту.

Мусульманський вплив та його особливості на світову глобалізацію та валютну визначеність у даній роботі не розглядаються, що має, переважно, інституційний зміст.

У Римський період силу набирала работоргівля, що мала вплив на процес глобалізації та формування світової валюти.

Судьбоносним для людства та глобалізації стали великі географічні відкриття Васко да Гама, Х. Колумба, Ф. Могеллана та інших мореплавців, починаючи з кінця XV ст. та відповідного посилення золота, срібла як світової валюти і впливу на цей процес поширеної работоргівлі. Раб, як предмет торгівлі, сам виступав світовою валютою.

Після великих географічних відкриттів глобалізаційна еволюція та еволюція світових валютних відносин визначалася впливом промислових революцій у Європі XVIII - XIX ст., реформ у Європі після наполеонівських війн (Віденський конгрес 1814 - 1815 р.).

Еволюційно процес становлення глобалізаційної форми існування світу та формування його фінансових систем і світової валюти продовжувався до Паризької конференції 1867 року. Паризька валютна система мала прямий і побічний зв'язок з глобалізаційними процесами. Так, кінець XIX ст. являє собою початок ери монополій та подальшого формування ТНК, як нового фактора глобалізації і переходом до золотомонетної валютної системи, при якій золото було визнане як єдина форма світових грошей.

Трансформація світових валютних систем на основі принципів Генуезької конференції 1922 року та Бреттон – Вудської конференції 1944 року посилила роль долара як світової валюти у формі золото-доларового стандарту. 15 серпня 1971 року президент США Річард Ніксон оголосив, що США більше не буде конвертувати долари на золото за фіксованим курсом, що означало остаточну ліквідацію золотого стандарту. Після цього почалася ера товарного забезпечення долара, як світової валюти та забезпечення його вартості через регулювання його кількості і, як слід - вартості через дворівневу банківську систему.

На протязі 1971—1978 років Бреттон-Вудську систему змінила Ямайська валютна система, заснована на вільній торгівлі валютою та скасуванні золотого стандарту.

Передбачення нових наступних валютних систем у світі заслуговує на увагу з точки зору врахування закономірностей формування світових валютних відносин.

Список використаних джерел

1. Глобальна економіка / І.І. Вініченко, О.В. Гончаренко, С.В. Васильєв, К.М. Дідур. К.: ТОВ «ДКС центр», 2019. 234 с.
2. Колесников О., Бойко Д., Коковіхіна О. Історія грошей та фінансів. Київ : Центр навчальної літератури, 2017 – 140 с